

Riigikontrolli lisataotluse selgitused 2026. aasta riigieelarve ja 2027.–2029. aasta riigi eelarvestrateegia juurde

Riigikontrolli eelarve on võrreldes ministeeriumide valitsemisaladega lihtsa struktuuriga ning koosneb Riigikontrolli tegevuseks vajalikest tööjõukuludest ja majandamiskuludest ning mõnel aastal ka väikeinvesteeringutest.

Riigikontrolli eelarve planeerimisel on meie fookus palkade konkurentsivõime tagamisel võrreldes ministeeriumidega. See on meie jaoks kriitilise tähtsusega, et vältida asjatundlike audiitorite lahkumist. Palgakonkurentsist püsimiseks oleme juba aastaid keskendunud koosseisu optimeerimisele, majandamiskulude vähendamisele ning seeläbi hoidnud palgad konkurentsivõimelised suures osas asutusesiseste ümberkorraldustega.

Riigikontrolli 2025. aasta majandamiskulud on ligi 28% väiksemad kui 2017. aastal ning ka koosseis oli 2017. aastal tänasest oluliselt suurem. Optimeerimisele vaatamata ei ole me suutnud hoida ministeeriumide palgamuutuste tempot. Perioodil 2017-2024 on Riigikontrolli keskmine tööjõukulu töötaja kohta suurenenud 26,4%, samal ajal, kui ministeeriumide (ilma Sise- ja Kaitseministeeriumita, mis tõstaksid ministeeriumide keskmist veelgi) sama näitaja suurenemine 58,1%. Kui võrrelda sama näitaja muutust 2023 vs 2024, siis Riigikontrolli vastav näitaja suurenemine aastaga 0,9 protsendipunkti ning ministeeriumide keskmine 3,3 protsendipunkti.

Kui Riigikontrolli audiitorite keskmine palk on olnud läbi aja oluliselt kõrgem ministeeriumide siseaudiitorite keskmistest palkadest, mis on ka teiste riikide võrdluses tavapärane, siis alates 2023.aastast oleme olukorras, kus mitme ministeeriumi siseaudiitorite keskmine palk on Riigikontrolli audiitorite keskmisest palgast möödunud ja mitmetel möödumas.

Erinevalt ministeeriumidest puudub Riigikontrollil ja ka teistel põhiseaduslikel institutsioonidel võimalus asutuse kulusid katta muude vahendite (eraldised, toetused vms) tegevuskuludesse tõstmise arvelt. Põhiseaduslikel institutsioonidel tähendab eelarves tegevuskulude samale tasemele jätmine seda, et tegevuskulud on rangelt fikseeritud. Ministeeriumidel tähendab eelarves tegevuskulude samale tasemele jätmine seda, et tegevuskulusid on võimalik tõsta teiste vahendite arvelt ehk asutustel on erinevad võimalused oma tegevuskulude, sh palkade kujundamiseks. See on põhjuseks, miks vaatamata eelnevatel

aastatel väljaõeldud tegevuskulude külmutamisele või kärpimisele on palgakulud ministeeriumides keskmiselt oluliselt suurenenud.

Ettepanekud:

1. Teeme ettepaneku, et Riigikogu rahanduskomisjon hindaks 2025. aasta septembrikuus koostöös Rahandusministeeriumiga põhiseaduslike institutsioonide riigieelarve arutelude raames ministeeriumide ja põhiseaduslike institutsioonide palgapositsioone ning tööjõukulude kujunemist eelnevate aastate jooksul. See analüüs ei omaks tähtsust ainult põhiseaduslike institutsioonide vaates, vaid Riigikontrolli hinnangul on kujunenud probleemiks ka palgatasemete erinevus ministeeriumide vahel, mis tingib olukorra, kus tööjõukulu oluline suurendamine ühes ministeeriumis tekitab automaatse surve riigieelarvele teistes ministeeriumide valitsemisalades.

2. Kui on soov riigiasutuste tegevuskulu ohjata ning vältida olukorda, kus mõne ministeeriumi palgakulude suurendamine muude eelarveridade arvel tekitab lumepallina surve teiste ministeeriumide või asutuste palgakulude suurendamiseks, siis tuleks ministeeriumide tegevuskulud riigieelarve tasandil fikseerida. Samal viisil nagu on riigieelarves fikseeritud põhiseaduslike institutsioonide tegevuskulud. Riigikontroll on sama ettepanekut teinud alates 2021. aastast.

3. Audiitorite palkade konkurentsivõime tagamiseks võrreldes ministeeriumide siseaudiitoritega oleme esitanud indikatiivse lisataotluse. Lisataotlus lähtub ühelt poolt hetkeolukorrast ning teiselt poolt sisaldab senisel praktilisel põhinevat hinnangut ministeeriumide võimaliku keskmise palga muutumise kohta 2025. ja 2026. aastal. Riigikontrolli lõplik lisataotlus sõltub punktis 1 nimetatud hindamise tulemustest ning selle tulemustest lähtuvalt täpsustame sügisel oma lisataotlust. Juhul, kui leitakse võimalus ministeeriumide tööjõukulusid koordineeritult juhtida, siis on ka surve põhiseaduslike institutsioonide eelarvele väiksem.

Täiendav taustainfo

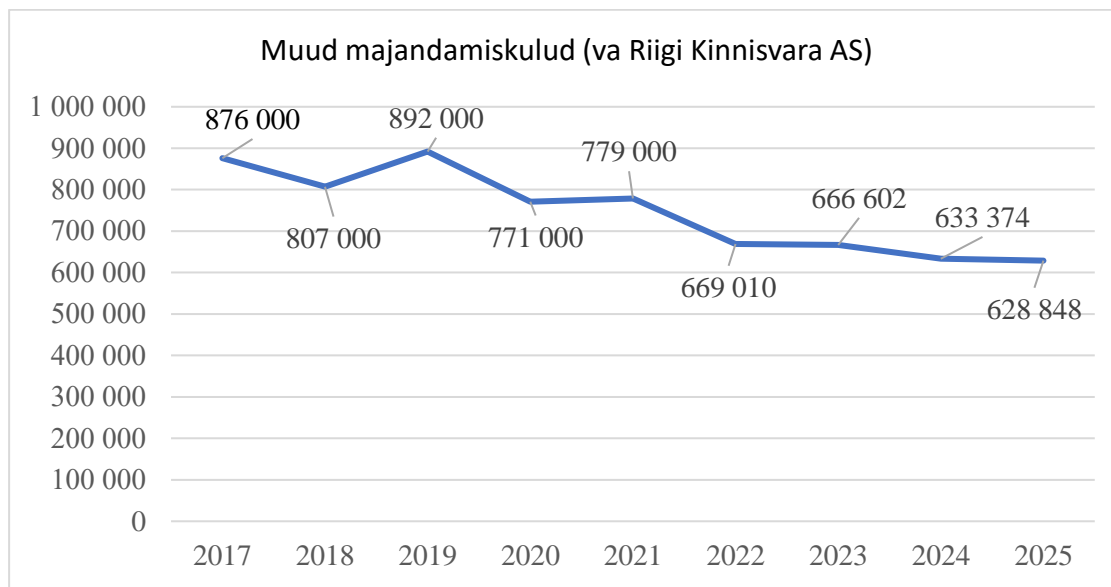
Eelarve koosseis, kärped ja tööjõukulude võrdlus

Riigikontrolli piirmääraga kulude maht 2025.a on 5 546 202 eurot, sellest tööjõukulud on 4 247 000 eurot ning majandamiskulud ilma Riigi Kinnisvara AS-ita on 628 848 eurot. 2026. aastal on Rahandusministeeriumi ette antud piirmääraga kulude maht sama.

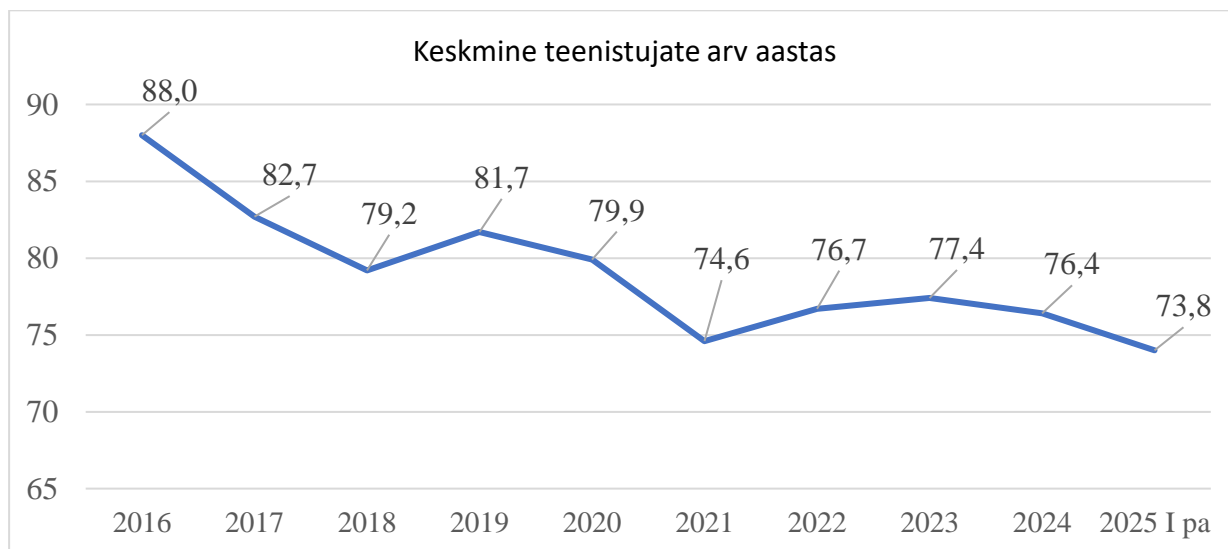
Riigikontrolli eelarve 2025:

Arvestuslikud kulud	469 066
s.h riigikontrolõri töõtasu ja esinduskulud	149 066
käibemaks	245 000
amortisatsioon	75 000
Piirmääraga kulud	5 546 202
s.h tööjõukulud	4 247 000
majandamiskulud	1 299 202
s.h vahendid Riigi Kinnisvara AS-ile	670 354
muud majandamiskulud	628 848
Eelarve kokku	6 015 268

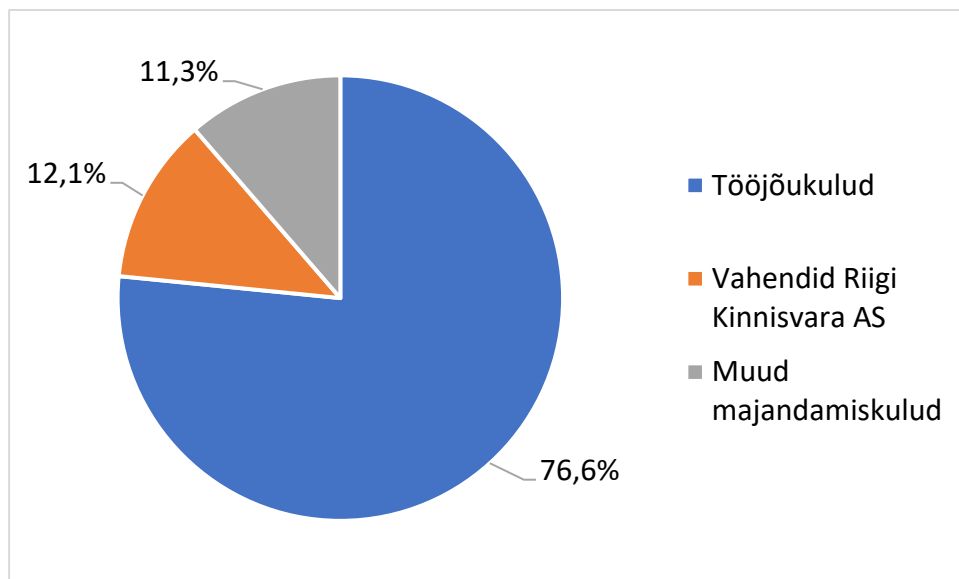
Riigikontroll on oma võimekusi säilitanud ja arendanud olulises ulatuses sisemiste vahendite arvel. Selle tulemusena on Riigikontrolli 2025. aasta majandamiskulud ligi 28% väiksemad kui 2017. aastal.

Riigikontrolli teenistujate arv on vähenenud alates 2016. aastast järjepidevalt.

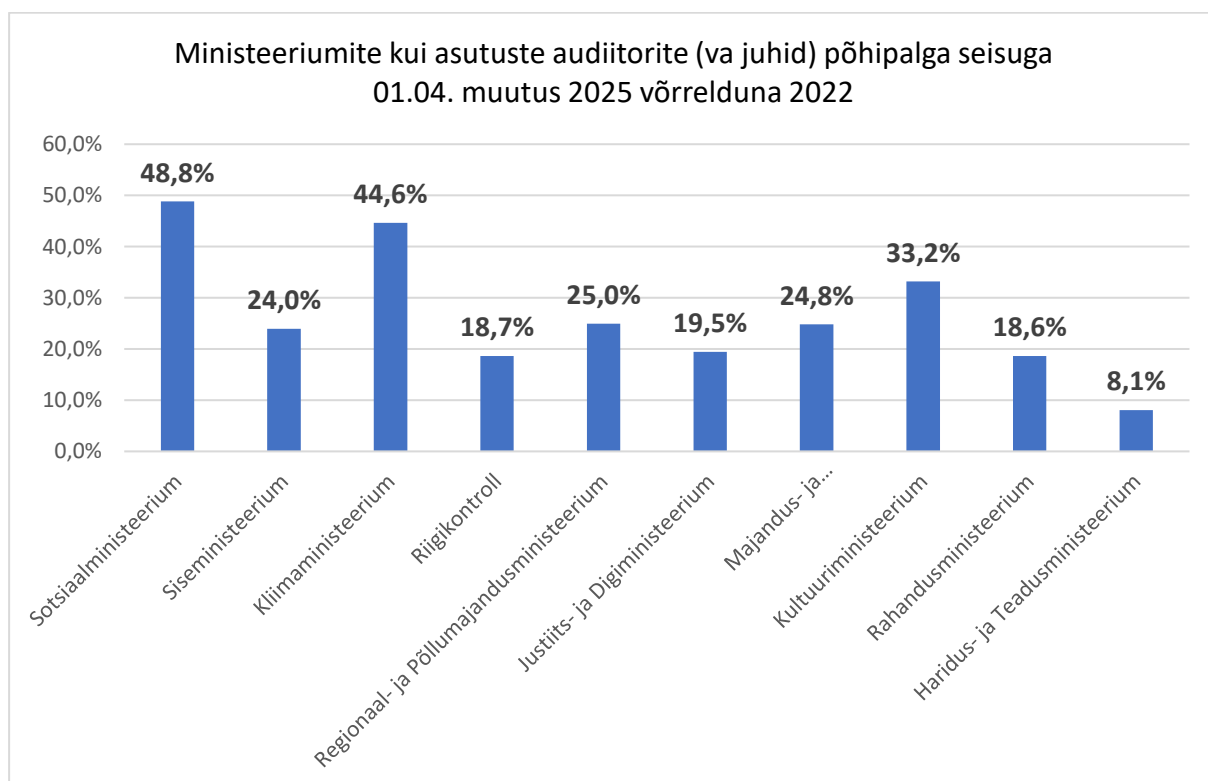
Muudatuste tulemusena oleme jõudnud olukorda, kus Riigikontrolli eelarve piirmääraga vahenditest enamiku ehk ca 76,6% moodustavad palgakulud ja majandamiskuludest omakorda üle poole Riigi Kinnisvara AS kulud.

Arvestades eeltoodud asjaolusid ja majandamiskulude väikest osakaalu ei ole Riigikontrollil võimalik katta ministeeriumide dikteeritud tööjõukulude kasvu tempos kulusid nii, et ei oleks oluliselt mõjutatud Riigikontrolli võimekus ja meile seadusega pandud ülesannete täitmine.

Tööjõukulud

Tööjõukuludest suurema osa moodustavad audiitorite palgad. Võrreldes eelnevate aastate andmeid on ministeeriumide siseaudiitorite põhipalgad kasvanud kiiremini kui Riigikontrolli audiitoritel.

Audiitorite palga muutused (seisuga 01.04.) ministeeriumides on vähendanud Riigikontrolli audiitorite palga konkurentsivõimet. Kui 2022. aastal oli Riigikontrolli audiitorite keskmine brutopalk suurem kui ministeeriumides, siis 2025. aasta andmetel on see neljandal kohal, jäädes juba oluliselt mitmele ministeeriumile.

Audiitorite palkade olukorda iseloomustab järgmine joonis.

